

Jesse Claassen – is buitenpromovendus aan de Radboud Universiteit Nijmegen, en Universitair docent Europees recht aan de Open Universiteit.

Waarom worden prejudiciële vragen gesteld?

Al tijdens mijn studie raakte ik gefascineerd door de Europese prejudiciële procedure. In het grotendeels decentrale systeem van rechtsbescherming komen EU-rechtelijke geschillen voornamelijk bij de nationale rechter terecht. De prejudiciële procedure heeft als functie ervoor te zorgen dat al die nationale rechters in de 27 lidstaten het EU-recht op een uniforme wijze interpreteren. Het belang van deze functie werd onderstreept door het feit dat vrijwel elk arrest van het Hof van Justitie dat ik las, voortkwam uit een prejudiciële verwijzing.

Ondanks dit belang genieten de nationale rechters in de praktijk veel vrijheid om al dan niet prejudiciële vragen te verwijzen. De verwijzingsplicht op basis van de jurisprudentie van het Hof is zo streng en achterhaald dat er consensus bestaat dat dit niet de geldende maatstaf kan zijn. Daarbij komt dat de plicht om te verwijzen nauwelijks te handhaven is, doordat de rechtsmiddelen die het EU-recht biedt de lat voor een schending extreem hoog leggen.

In mijn onderzoek naar motieven voor prejudiciële verwijzingen bleek het asielrecht het interessantste rechtsgebied te zijn.

Tegen deze achtergrond van bijna feitelijke vrijheid voor de nationale rechters, onderzoek ik in mijn proefschrift wat dan de motieven zijn om al dan niet prejudiciële vragen te stellen. Ik richt mijn onderzoek op drie lidstaten – Nederland, Duitsland en Oostenrijk – en op vier uiteenlopende rechtsgebieden: consumentenrecht, mededingingsrecht, strafprocesrecht en asielrecht. Het is geen poging de lezers van dit tijdschrift te paaien wanneer ik zeg dat in dit onderzoek het asielrecht in Nederland de interessantste casus bleek.

Er is een scala aan motieven voor nationale rechters om al dan niet te verwijzen, en de verhoudingen tussen deze motieven verschillen enorm: tussen rechtsgebieden, tussen lidstaten, en ook tussen rechterlijke instanties. Maar op het terrein van het Nederlands asielrecht lijkt vrijwel alles samen te komen. Er worden fundamentele vragen gesteld die een grote impact hebben op de rechtsontwikkeling. Maar er spelen ook tal van factoren die het verwijzen van prejudiciële vragen lastig maken. De vertraging die een prejudiciële verwijzing met zich brengt, is moeilijk te rijmen met de aard van het rechtsgebied. Bovendien heeft een deel van de vragen bij verwijzing gevolgen voor grote aantallen vergelijkbare zaken. Er is echter ook sprake van afstemming en een zekere onderlinge druk tussen de Nederlandse rechters: bij voorkeur verwijst de Afdeling, maar laat die het afweten, dan staan de rechtbanken klaar om dit recht te zetten.

Deze dynamiek laat zich grotendeels verklaren door de gespecialiseerde kennis en betrokkenheid van alle actoren binnen het terrein. Rechters zijn zich terdege bewust van de mogelijkheid om prejudiciële vragen te verwijzen, en hebben een heldere opvatting over hun rol in de procedure. Maar ook de advocaten, in samenwerking met maatschappelijke organisaties en de wetenschap, leveren een belangrijke bijdrage aan dit geheel. Het asielrecht in Nederland is daarmee binnen mijn onderzoek het terrein waarin de prejudiciële procedure het sterkst is geïntegreerd. Moge dit in veel opzichten een voorbeeld zijn voor andere rechtsgebieden.

In 2021 worden de columns geschreven door promovendi en onlangs gepromoveerden in het migratierecht.